

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

การบูรณาการประเด็น
ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ในการจัดทำแผนพัฒนา

จังหวัดมหาสารคาม

สาขาการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง
สาขาการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร
สาขาการสาธารณสุข

สารบัญ

1	ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม	5
	การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม	10
	การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นในการดำเนินการ	11
	ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
	แผนงานการพัฒนาจังหวัดตากภายใต้บริบท	12
	การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	
2	ข้อมูลรายสาขาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	15
	การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	
	ข้อมูลด้านการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้งของจังหวัดมหาสารคาม	16
	สถานการณ์และเป้าหมายด้านการจัดการน้ำของจังหวัดมหาสารคาม	19
	แผนการดำเนินการด้านการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง	21
	ของจังหวัดมหาสารคาม	
	แผนงานอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	21
	เพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน	
	1. โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ	21
	2. โครงการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย	25
	การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	
	ข้อมูลด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารของจังหวัดมหาสารคาม	28
	สถานการณ์และเป้าหมายด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	31
	ของจังหวัดมหาสารคาม	
	แผนการดำเนินการด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร	33
	ของจังหวัดมหาสารคาม	
	แผนงานพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการผลิต	33
	ภาคการเกษตร	
	1. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	33
	2. โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรอย่างเหมาะสม	36

สารานุกรม

ข้อมูลด้านสาธารณสุขของจังหวัดมหาสารคาม	39
สถานการณ์และเป้าหมายด้านสาธารณสุขของจังหวัดมหาสารคาม	41
แผนการดำเนินการด้านสาธารณสุขของจังหวัดมหาสารคาม	43
แผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคง	43
การสาธารณสุข และการศึกษา	
โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคม (โดยเน้นกิจกรรม	43
การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดทุกช่วงวัย	
และกิจกรรมการพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัว	
ต่อโรคอุบัติใหม่)	

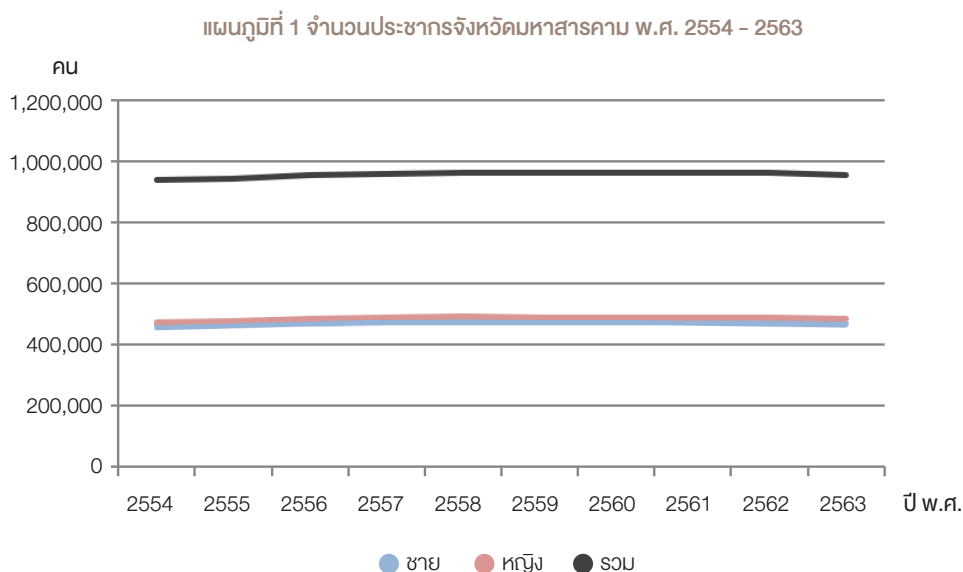
1

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ 5,292 ตร.กม. หรือ 3,307,302 ไร่¹
มีประชากรตามทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2563 จำนวน 953,660 คน
เป็นชาย 467,497 คน และหญิง 486,163 คน²
โดยมีอัตราการเพิ่มประชากรเฉลี่ยระหว่าง
ปี พ.ศ. 2554-2563 เท่ากับร้อยละ 0.16 ต่อปี

¹ เว็บไซต์จังหวัด 76 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร http://www.moi.go.th/portal/page?_pageid=814,1100622&_dad=portal&_schema=PORTAL

² รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/>

ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดมหาสารคามมีการใช้ที่ดินจำแนกเป็นเนื้อที่ป่าไม้ 214 ตร.กม. หรือ 133,601 ไร่ เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 4,509 ตร.กม. หรือ 2,818,172 ไร่ และเนื้อที่นอกการเกษตร 569 ตร.กม. หรือ 355,529 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.04, 85.21 และ 10.75 ของพื้นที่จังหวัดตามลำดับ โดยในเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรมีที่นามากที่สุดเท่ากับ 3,402 ตร.กม. หรือ 2,328,604 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 70.39 ของพื้นที่จังหวัด³

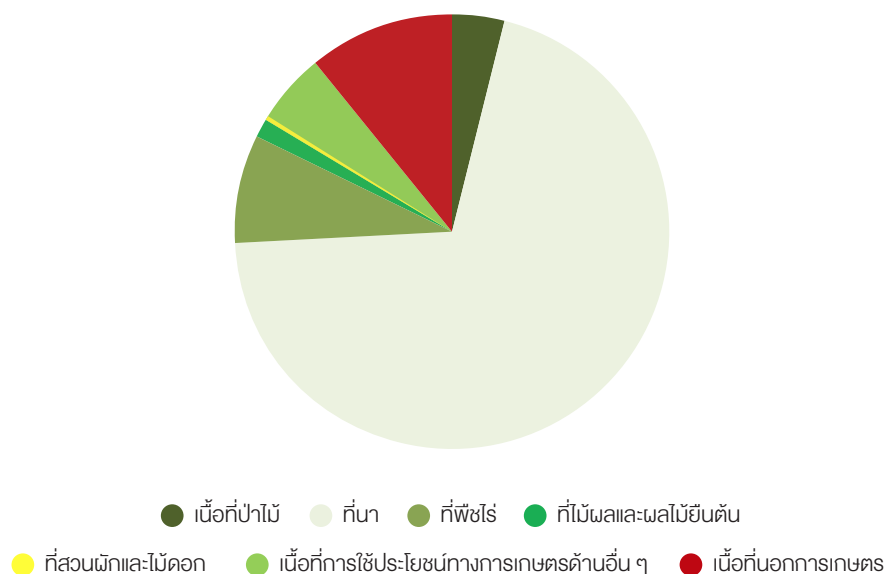
ตารางที่ 1 การใช้ที่ดินจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2562

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)		ร้อยละ
	ไร่	ตร.กม.	
เนื้อที่ป่าไม้	133,601	214	4.04
เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	2,818,172	4,509	85.21
กึ่งนา	2,328,064	3,725	70.39
ที่พืชไร่	264,642	423	8.00
ที่ไม้ผลและไม้ยืนต้น	40,340	65	1.22
ที่สวนผักและไม้ดอก	6,796	11	0.21
เนื้อที่การใช้ประโยชน์ทางการเกษตรด้านอื่น ๆ	178,330	285	5.39
เนื้อที่นอกการเกษตร	355,529	569	10.75
รวม	3,307,302	5,292	100.00

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

³ สถิติการใช้ที่ดิน จำแนกเป็นรายภาคและจังหวัด พ.ศ. 2551 - 2560

แผนภูมิที่ 2 การใช้ที่ดินจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2562

จังหวัดมหาสารคามมีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product หรือ GPP) ตามราคาประจำปีในปี พ.ศ. 2561 เท่ากับ 59,695 ล้านบาท โดยมีส่วนแบ่งในสาขาเกษตรกรรมเท่ากับ 13,000 ล้านบาท สาขาอุตสาหกรรมเท่ากับ 9,053 ล้านบาท และสาขาการค้าและการบริการเท่ากับ 37,643 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 21.77, 15.16 และ 63.05 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามลำดับ ทั้งนี้ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2561 จังหวัดมหาสารคามมีการเติบโตทางเศรษฐกิจคำนวณจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. 2545) เฉลี่ยร้อยละ 5.18 ต่อปี โดยสาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาการค้าและการบริการ มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.70, 10.34 และ 4.80 ต่อปี ตามลำดับ⁴

⁴ ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด (https://www.nesdb.go.th/main.php?filename=gross_regional)

ตารางที่ 2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2551 - 2556

สาขาการผลิต	พ.ศ.					
	2551	2552	2553	2554	2555	2556
ภาคการเกษตร	5,966	7,828	8,975	9,776	12,370	15,173
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	5,966	7,828	8,975	9,776	12,370	15,173
ภาคนอกการเกษตร	24,699	27,555	31,577	33,135	34,001	36,285
อุตสาหกรรม	4,975	5,411	7,760	7,638	5,887	6,826
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	28	51	44	55	51	57
การผลิต	4,499	4,779	7,091	6,940	5,091	5,886
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	377	491	526	527	610	686
การจัดการน้ำ การจัดการน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	70	91	98	116	135	197
การบริการ	19,724	22,144	23,818	25,497	28,115	29,459
การก่อสร้าง	1,788	2,218	2,188	2,109	2,475	2,186
การขายส่งและการขายปลีก	2,610	3,340	3,595	3,710	4,180	4,637
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	665	685	654	771	873	992
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	204	249	268	283	146	157
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	436	402	614	467	444	377
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	2,054	1,809	2,567	2,592	2,920	3,491
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	2,343	3,043	2,634	2,629	2,345	2,860
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	7	9	11	11	12	13
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	69	62	36	50	28	31
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	2,083	2,178	2,564	2,922	3,202	2,587
การศึกษา	5,782	6,267	6,717	7,873	9,023	9,498
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1,141	1,274	1,297	1,405	1,536	1,659
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	48	45	61	73	87	89
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	494	561	612	603	843	881
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	30,665	35,383	40,552	42,911	46,372	51,459
ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (บาท)	35,811	42,032	49,027	52,110	56,564	63,051
ประชากร (1,000 คน)	856	842	827	823	820	816

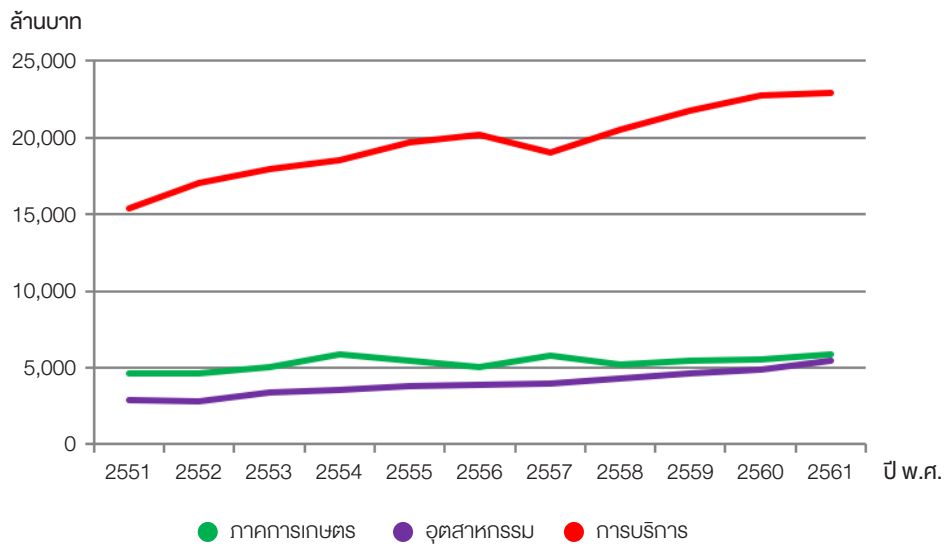
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(หน่วย: ล้านบาท)

ตารางที่ 2.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2557 – 2561

สาขาการผลิต	พ.ศ.				
	2557	2558	2559	2560	2561
ภาคการเกษตร	13,631	12,046	12,059	12,065	13,000
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	13,631	12,046	12,059	12,065	13,000
ภาคนอกการเกษตร	34,581	38,417	42,195	44,858	46,695
อุตสาหกรรม	5,870	6,603	7,723	8,091	9,053
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	57	55	56	47	67
การผลิต	4,855	5,633	6,690	7,030	8,021
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	738	720	754	780	704
การจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	220	195	223	233	261
การบริการ	28,711	31,814	34,472	36,768	37,643
การก่อสร้าง	2,021	2,530	2,900	2,960	3,343
การขายส่งและการขายปลีก	4,793	5,041	5,711	6,100	6,580
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	1,095	1,190	1,355	1,627	1,740
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	190	200	321	332	372
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	363	393	308	358	509
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	3,955	4,395	5,105	5,423	5,859
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	2,149	2,187	2,743	3,226	2,720
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	13	17	22	27	20
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	35	40	43	47	55
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ	1,765	2,228	2,234	2,330	2,451
การศึกษา	9,579	10,729	10,718	11,207	10,708
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1,772	1,848	1,969	2,041	2,206
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	88	88	110	131	153
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	895	929	935	959	927
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	48,212	50,464	54,254	56,923	59,695
ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (บาท)	59,339	62,392	67,615	71,418	75,418
ประชากร (1,000 คน)	812	809	802	797	792

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(หน่วย: ล้านบาท)

แผนภูมิที่ 3 ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. 2545) จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2551 - 2561

จังหวัดมหาสารคามมีแนวโน้มประชากรเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ในแง่การใช้ที่ดิน ประมาณร้อยละ 70 เป็นที่นา อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัดระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2561 พบว่าส่วนแบ่งรายได้มากที่สุดมาจากภาคการบริการ รองลงมาคือภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมตามลำดับ โดยรายได้จากภาคบริการมีอัตราการเพิ่มที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่ภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม

การพัฒนาจังหวัดมหาสารคามเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร การใช้ที่ดิน และผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้า และการบริการดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)⁵ ที่กำหนดให้ “ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น”

สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564⁶ ที่กำหนดให้ “พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ในพื้นที่จังหวัดยโสธร สุรินทร์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ศรีสะเกษ ให้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง รวมทั้งพื้นที่ที่มีศักยภาพอื่น ๆ โดยปรับกระบวนการผลิตให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย พัฒนาห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์ให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนการผลิต พร้อมทั้งขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบที่สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกันเอง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ตอบสนองตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพและการส่งออก จัดตั้งกองทุนเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมตลาดสีเขียวในชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ”

⁵ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

⁶ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

ทั้งนี้ วิทยาลัยการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) ได้ระบุถึง “นวัตกรรมน้ำ เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ศูนย์กลางระบบโลจิสติกส์และระบบราง เชื่อมโยงการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” และวิทยาลัยการพัฒนากลุ่มจังหวัดมหาสารคามที่กำหนดให้ **“จังหวัดมหาสารคามเป็นฐานการผลิตและแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่อุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทนของประเทศ ประชาชนอยู่ดีมีสุขในสังคมคุณภาพ”** โดยมีพันธกิจ ประกอบด้วย (1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการผลิต และแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (2) ส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทนที่เชื่อมโยงกับฐานการผลิตของท้องถิ่น และ (3) เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสังคมเข้มแข็ง และได้รับบริการพื้นฐานอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

การจัดลำดับความสำคัญของประเด็นในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การพัฒนาจังหวัดมหาสารคามเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 แผนปฏิบัติราชการของหน่วยงานราชการและองค์การรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ตลอดจนการบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด) แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม และแผนพัฒนาของท้องถิ่นต่าง ๆ ภายในจังหวัด เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการส่งเสริมรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ⁷ โดยการคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันและอนาคตพบว่า จังหวัดมหาสารคามมีแนวโน้มของปริมาณน้ำฝนต่อปีลดลงทำให้มีโอกาสเผชิญกับภัยแล้งที่มากขึ้นความแปรปรวนของปริมาณฝนค่อนข้างสูง

ทำให้มีความเสี่ยงน้ำท่วมในแนวลุ่มน้ำชี และเสี่ยงต่อภัยแล้งในพื้นที่ส่วนมากในตอนกลางและตอนล่างของจังหวัด นอกจากนี้ จังหวัดมหาสารคามมีลักษณะเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขาและมีพื้นที่ป่าไม้ไม่มากนัก ส่งผลต่อปริมาณน้ำ น้ำฝนและความชื้น ซึ่งผลกระทบจากปริมาณน้ำฝนที่ลดลง ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวส่งผลให้เกิดภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ปริมาณน้ำผิวดินไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ทำให้แนวโน้มผลผลิตข้าวต่อไร่ลดลงทั้งนาปีและนาปรัง และบางปีไม่สามารถเพาะปลูกข้าวนาปรังได้ นอกจากนี้ด้านสาธารณสุขมีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในการทำงานในพื้นที่กลางแจ้ง ความเสี่ยงต่อประชากรผู้สูงอายุ รวมถึงการแพร่ระบาดของพาหะนำโรค เช่น โรคมาลาเรีย โรคไข้เลือดออก โรคฉี่หนู และโรคระบบทางเดินอาหาร (เช่น อหิวาตกโรค) เป็นต้น

⁷ดูรายละเอียดใน แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 (<http://www.onep.go.th/book/แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยน>)

แผนงานการพัฒนาจังหวัดมหาสารคามภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การกำหนดหลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของจังหวัดมหาสารคาม มีรายละเอียดการศึกษาวិเคราะห์ ดังนี้

1

การจัดการน้ำ
อุกภัยแล้งและภัยแล้ง

2

การเกษตรและ
ความมั่นคงทางอาหาร

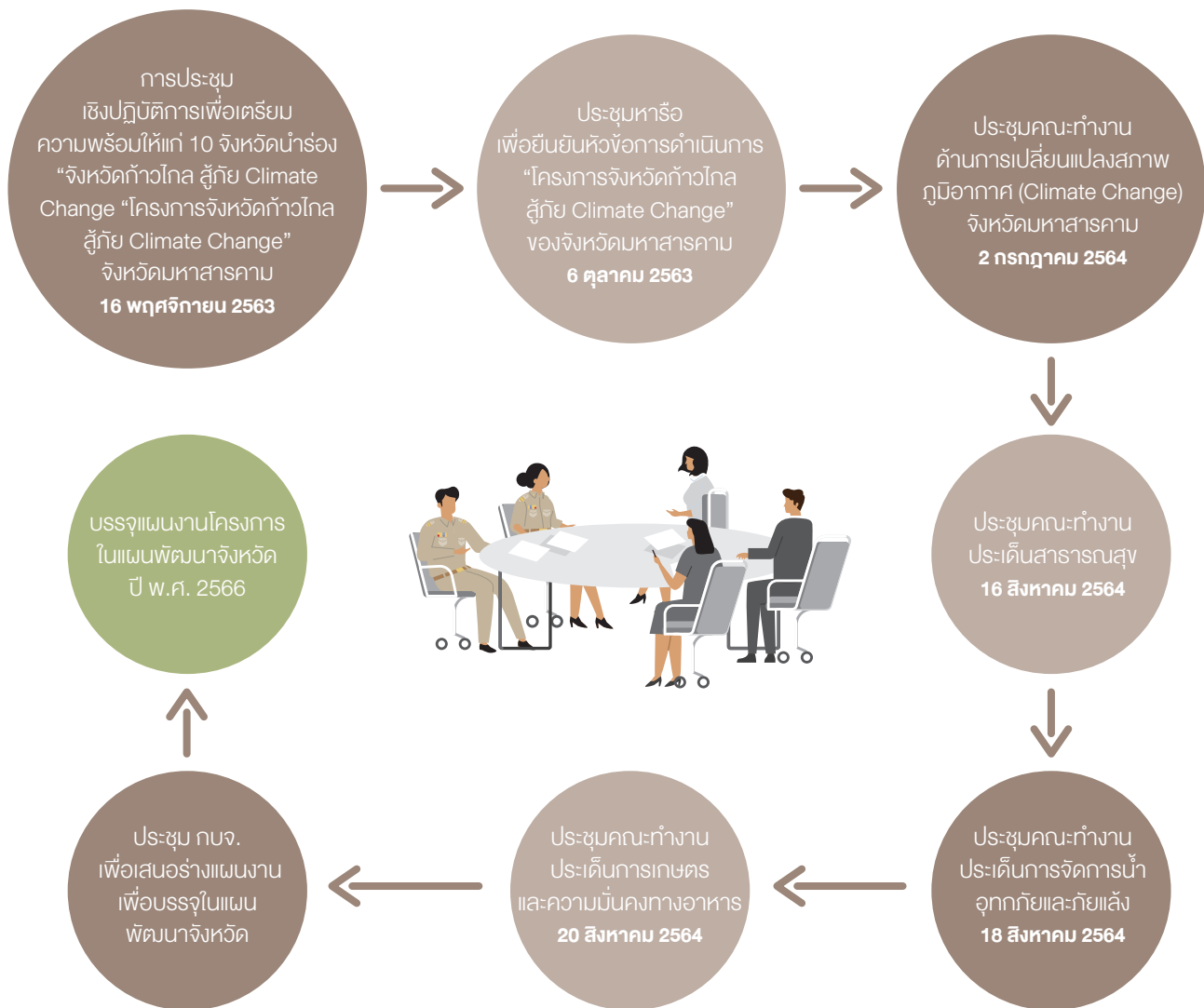

3

การสาธารณสุข

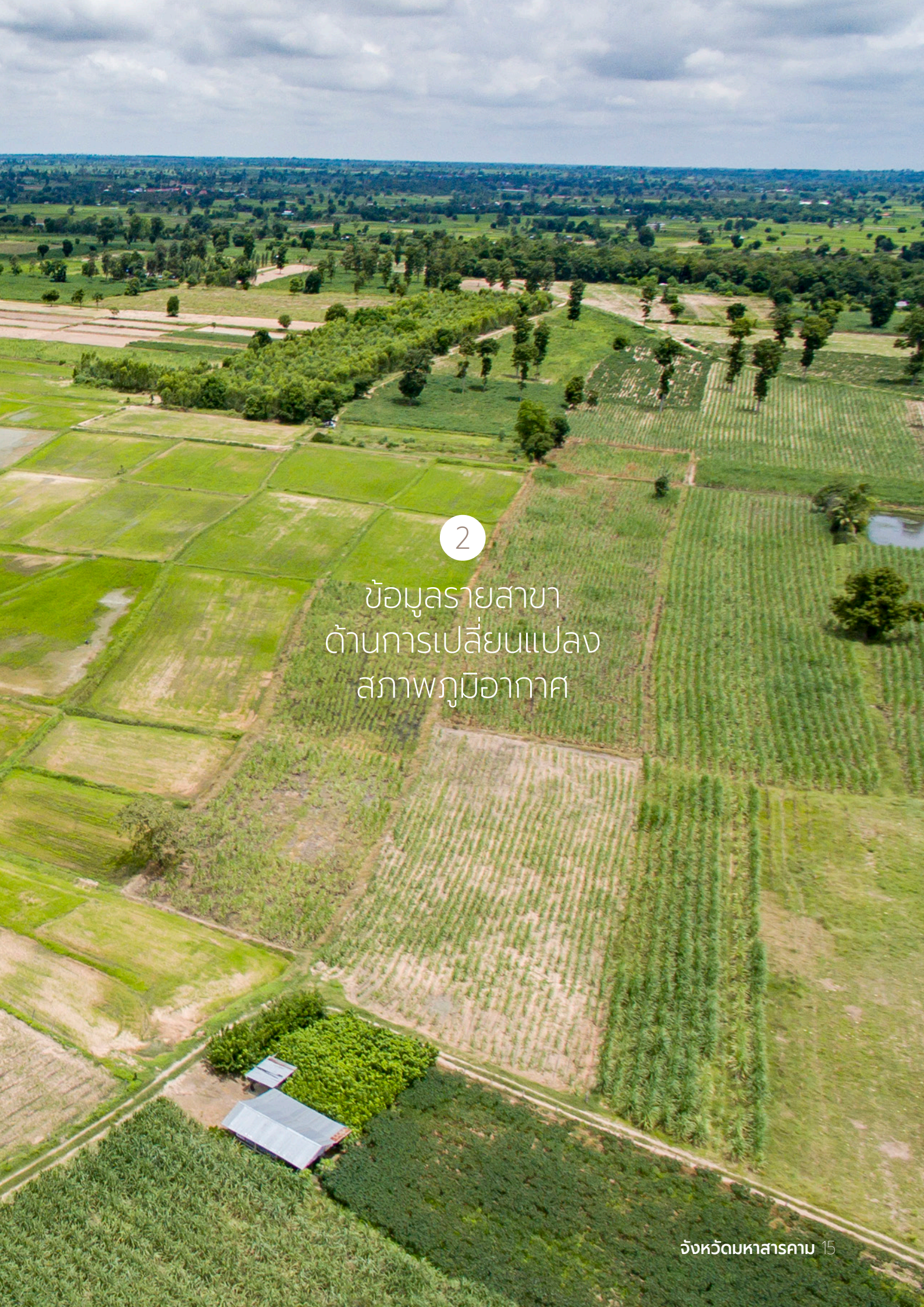
ทั้งนี้ จังหวัดมหาสารคามได้เข้าร่วมเป็นจังหวัดนำร่องในกิจกรรม “จังหวัดก้าวไกล สู้ภัย Climate Change” ที่จัดขึ้นโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ภายใต้โครงการการดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Policy Project) เพื่อรับการสนับสนุนเชิงลึกทางเทคนิคและวิชาการในการบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดที่เหมาะสมต่อบริบทการพัฒนาของจังหวัด และได้แต่งตั้ง “คณะทำงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) จังหวัดมหาสารคาม” ที่ประกอบด้วยภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษาและภาคประชาสังคม เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดมหาสารคามเพื่อกำหนดทิศทางหรือนโยบายในการพัฒนาจังหวัดมหาสารคามด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และบูรณาการทิศทางหรือนโยบายดังกล่าว รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 แผนปฏิบัติงานของหน่วยงาน/กระทรวง และแผนหรือนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงสู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคามด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนจัดทำแผนงาน/โครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดมหาสารคามในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดมหาสารคามได้ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) กำหนดจัดการประชุมหารือและการประชุมต่าง ๆ ภายใต้ “คณะทำงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อบูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคามตามบริบทการพัฒนาในพื้นที่ โดยมีกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน ดังนี้

โดยการประชุม “คณะทำงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) จังหวัดมหาสารคาม” และการประชุมคณะทำงานตามรายสาขา มีรายละเอียดข้อมูลรายสาขาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและแผนงานโครงการที่ได้บรรจุในแผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566 - 2570 ดังนี้

2

ข้อมูลรายสาขา
ด้านการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ

การจัดการน้ำ อุทกภัย และภัยแล้ง

ข้อมูลด้านการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้งของจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามมีแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำชี
และในระหว่างปี พ.ศ. 2550-2562 จังหวัดมหาสารคามมีปริมาณฝน
รวมเฉลี่ย 1,510.8 มม. ต่อปี มีจำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ย 108 วัน⁸

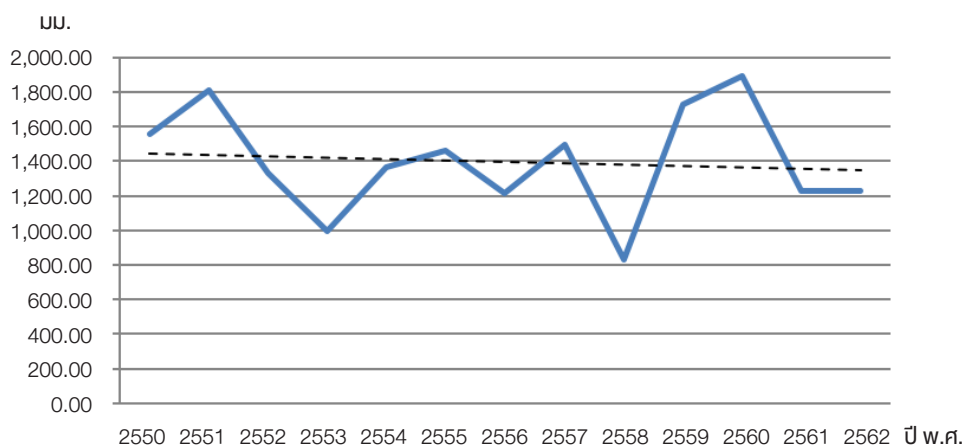
⁸ ราย 2550 งานสถิติรายปี (<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/e-Book/รายงานสถิติรายปี.aspx>)

ตารางที่ 3 สถิติปริมาณฝน จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2550 - 2562

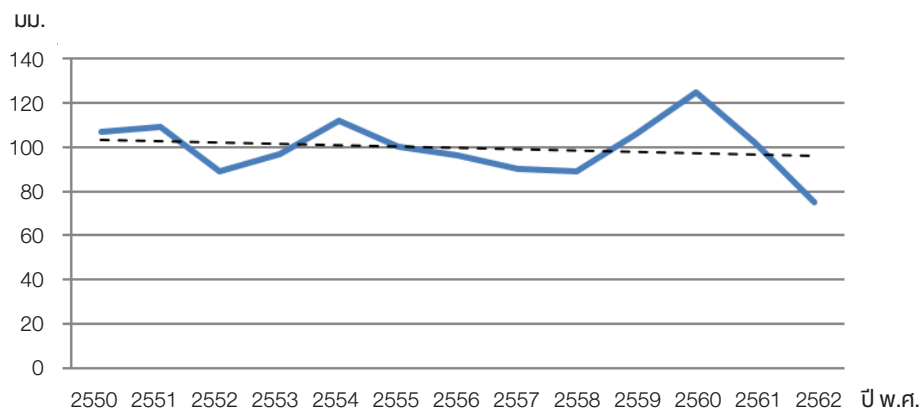
พ.ศ.	ฝนรวม (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน)
2550	1,554.8	107.0
2551	1,810.6	109.0
2552	1,332.3	89.0
2553	995.1	97.0
2554	1,365.9	112.0
2555	1,458.0	100.0
2556	1,214.0	96.0
2557	1,493.7	90.0
2558	832.0	89.0
2559	1,728.9	106.0
2560	1,890.8	125.0
2561	1,225.1	102.0
2562	1,228.2	75.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา

แผนภูมิที่ 4 ปริมาณฝนรวม จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2550 - 2562

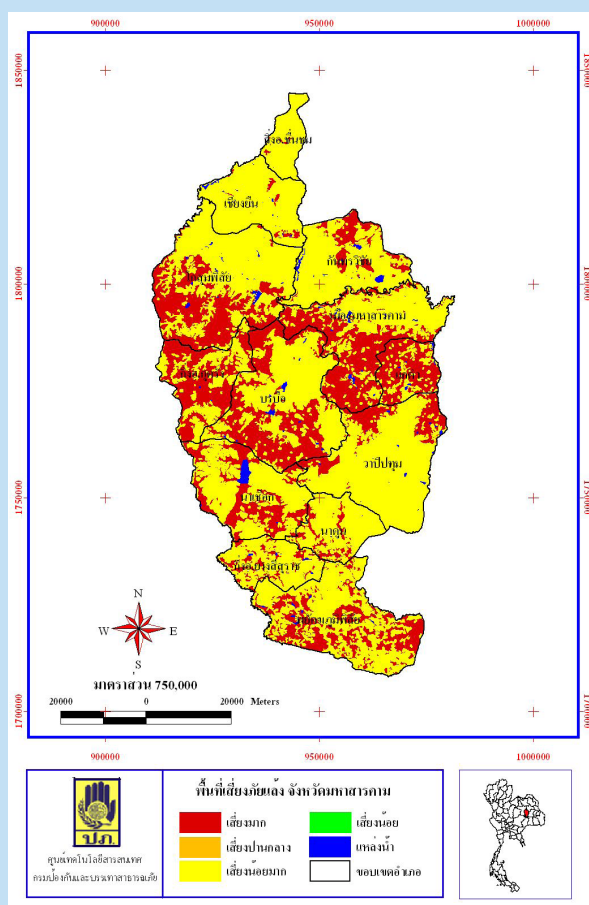

แผนภูมิที่ 5 จำนวนวันที่ฝนตก จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2550 – 2562

ปริมาณฝนของจังหวัดมหาสารคามแสดงแนวโน้มการลดลงของปริมาณฝนรวมและการลดลงของจำนวนวันที่ฝนตกซึ่งแสดงถึงแนวโน้มการเกิดภัยแล้งของจังหวัดมหาสารคามในอนาคต⁹

แผนที่ 1 พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง จังหวัดมหาสารคาม

⁹ ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งซ้ำซาก 3 ปี (http://122.155.1.141/inner.DOC-2.179/cms/inner_1433/2762.1/)

สถานการณ์และเป้าหมายการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้งของจังหวัดมหาสารคาม

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)¹⁰ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และเพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564¹¹ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายการสร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภค ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง โดยได้กำหนดตัวชี้วัดประกอบด้วย (1) มีระบบประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน (2) ลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ 25 ลุ่มน้ำ มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำกับปริมาณน้ำต้นทุน และมีการแปลงไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม (3) ประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (4) ประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น (5) พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง และ (6) พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นปีละ 350,000 ไร่

ทั้งนี้ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)¹² ภายใต้วิสัยทัศน์ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุลโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” ได้กำหนดเป้าหมายการสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิตโดยพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำและระบบส่งน้ำใหม่ให้เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งการจัดการน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนเพื่อขยายโอกาสจากศักยภาพโครงการขนาดเล็กและลดความเสี่ยงในพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพ ลดความเสี่ยง/ความเสียหายลงร้อยละ 50 รวมถึงการเพิ่มผลผลิตและปรับโครงสร้างการใช้น้ำ โดยดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันและด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อยกระดับผลผลิตด้านน้ำทั้งระบบ นอกจากนี้ยังได้กำหนดเป้าหมายการจัดการน้ำท่วมและอุทกภัยโดยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การจัดระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชลอน้ำ รวมทั้งการบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบในระดับลุ่มน้ำ และพื้นที่วิกฤต (Area Based) ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ ลุ่มน้ำสาขา/ลดความเสี่ยงและความรุนแรงลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

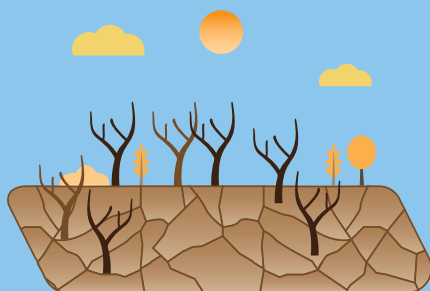
แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593¹³ ได้กำหนดแนวทางการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้านการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง ที่มุ่งเน้นการจัดการน้ำอย่างบูรณาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ การสร้างความพร้อมในการรับมือและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง รวมถึงการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยและภัยแล้ง โดยมีเป้าหมายให้มีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของมิติทางเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และมีแผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรายสาขาที่จำเป็น เช่น การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง การเกษตร การท่องเที่ยว การสาธารณสุข เป็นต้น นอกจากนี้ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 ยังได้กำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับสาขาการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง ได้แก่ (1) มีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ (2) มีแผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในรายสาขาที่จำเป็น เช่น การจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง การเกษตร การท่องเที่ยว การสาธารณสุข เป็นต้น (3) มีสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการจัดระบบการอนุรักษ์และฟื้นฟูดินและน้ำต่อพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติซ้ำซากเพิ่มขึ้น (4) มีสัดส่วนทรัพยากรน้ำผิวดินที่นำมาใช้ประโยชน์ต่อทรัพยากรน้ำผิวดินทั้งหมดเพิ่มขึ้น (5) มีสัดส่วนของประชากรที่สามารถเข้าถึงน้ำสะอาดเพิ่มขึ้น และ (6) มีจำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติลดลง

¹⁰ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

¹¹ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

¹² แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) <http://www.onwr.go.th/wp-content/uploads/2019/09/แผนแม่บทน้ำ20-ปี-A4-Final.pdf>

¹³ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 (<http://www.onep.go.th/book/แผนแม่บทรองรับการเปลี่/>)

จังหวัดมหาสารคามซึ่งมีแนวโน้มการเกิดภัยแล้งที่เพิ่มมากขึ้นจากการมีปริมาณฝนในจังหวัดและลุ่มน้ำชีที่ลดลงจึงได้กำหนดเป้าหมายในสาขาการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้งเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้จังหวัดมหาสารคามมี:

“ กรรพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ” ที่ได้รับการฟื้นฟูเพิ่มขึ้น

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย:

1

ส่งเสริมและพัฒนาเมืองให้มีการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดี
และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2

พัฒนาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
สู่การเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

3

ประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ด้านการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

4

เพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังเพื่อการเตือนภัยพิบัติ
ที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและประชาชน
ที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณภัย

แผนการดำเนินการด้านการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้งของจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามได้บูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566 - 2570 ในประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ 4: การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู้สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ภายใต้แผนงานอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาการจัดการน้ำ อุทกภัยและภัยแล้ง มีรายละเอียดดังนี้

แผนงานอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 โครงการ:

1. โครงการป้องกัน แก้ไขปัญหา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมคูล การฟื้นฟูและสร้างฐานใหม่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ การใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมคูลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ การยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมบนหลักการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล โดยมีประเด็นที่ต้องร่วมกันขับเคลื่อน อาทิ การพัฒนาพื้นที่เมืองชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ภาวะทะเล และเป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายให้สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน และมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนแต่ละแผนงานย่อย เช่น พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศลดลง คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์ คุณภาพอากาศ เสียง การจัดการขยะมูลฝอย มลพิษติดเชื้อ ของเสียอันตรายสารเคมีในภาคการเกษตรและการอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สาเหตุหลักที่ทำให้ลายพื้นที่ป่าอย่างรวดเร็ว และเป็นการทำลายสภาพสมคูลของระบบนิเวศอย่างมหาศาล คือไฟป่าซึ่งทำให้เกิดการสูญเสีย โครงสร้างของป่าและระบบนิเวศป่าไม้ โดยการเกิดไฟป่าแต่ละครั้งจะทำลายลูกไม้ กล้าไม้เล็ก ๆ ในป่า ทำให้หมดโอกาสเติบโตเป็นไม้ใหญ่ส่วนต้นไม้ใหญ่ก็จะหยุดการเจริญเติบโต เนื้อไม้เสื่อมคุณภาพลง สภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์จะเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่โล่ง ทำให้สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย นอกจากการเกิดไฟป่าจะมีผลกระทบต่อการทำลายป่าให้เหลือน้อยลงแล้วยังก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และภัยแล้งตามมาอีกด้วย อีกทั้งไฟป่ายังเป็นสาเหตุหลักของการทำลายแหล่งเก็บกักก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นก๊าซที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) ทำให้เกิดความผันแปรของสภาวะภูมิอากาศของโลก (Climate Change) ส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อน (Global Warming) ดังนั้นไฟป่าจึงเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา เพื่อลดผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมา

ด้วยสาเหตุดังกล่าวจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า จึงได้มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน ผลสำเร็จของงานควบคุมไฟป่าในป่าชุมชนจึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันของชุมชน เริ่มตั้งแต่การป้องกันมิให้เกิดไฟป่าขึ้น ด้วยการวางแผนป้องกันที่ต้นเหตุของปัญหาก็จะทำให้ปัญหาไฟป่าที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขไม่ให้เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดไฟป่าขึ้นก็ช่วยบรรเทาความเสียหายต่อพื้นที่ป่าไม้และสภาพแวดล้อม ประกอบกับจังหวัดมหาสารคามในช่วงเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ของทุก ๆ ปี ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบนทำให้ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอากาศหนาวเย็นลงทำให้เกิดอากาศแห้งมีลมกระโชกแรงเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย เมื่อเกิดเพลิงไหม้จะมีการลุกลามไปอย่างรวดเร็วสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

นอกจากนี้จังหวัดมหาสารคามมักจะประสบปัญหาภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง เป็นประจำทุกปีสาเหตุมาจากแหล่งน้ำและปริมาณน้ำรวมถึงศักยภาพการเก็บกักไม่เพียงพอ ซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ประมาณ 5,228 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยต่อปี 744 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่มีการเก็บกักน้ำคิดเป็นร้อยละ 4.039 ของปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยทั้งปีหรือคิดเป็นประมาณ 304 ล้านลูกบาศก์เมตร และพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ไม่มีภูเขาที่มีพื้นที่ป่าไม้น้อยมากเพียง 3.81% ทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง การหว่านพืชพันธุ์หรือน้ำผิวดินเพื่อทำการเกษตรจึงไม่สามารถทำให้เกษตรกรอยู่รอดได้ เกษตรกรต้องการมีน้ำสำหรับทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรอุปโภคบริโภคจากแหล่งน้ำบาดาลที่มีอยู่จะทำให้เกษตรกรมีผลผลิตและรายได้เพิ่มขึ้นมีอาชีพมั่นคงโดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปประกอบอาชีพอื่น การพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาเพื่อใช้เพื่อทำการเกษตรจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพหลักของชาวมหาสารคาม และจากการประชุมประชาชนของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดพบว่ามีความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคเป็นความสำคัญอันดับ 1 จึงเห็นควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และเพื่อพัฒนาเมืองให้ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา และเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล ตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และเพื่อเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2565 มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แหล่งกำเนิดลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้น สนับสนุนการนำกลับมาใช้ใหม่ และมีระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการ โดยมีเป้าหมายให้สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการที่ดีมีคุณภาพ ทั้งการป้องกัน บำบัดและฟื้นฟู โดยมีเป้าหมาย (1) ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 (2) การขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 (3) ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 ประกอบกับคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2561 ให้ทุกหน่วยงานภาครัฐดำเนินกิจกรรมการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภายใต้โครงการ ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม : “มาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ” เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและดกกล่องโฟมบรรจุอาหาร โดยกำหนดให้ “ผลการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย” เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562

ดังนั้น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู่สังคมมีสุข ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี แผนงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมหลักในการสนับสนุนและขับเคลื่อนการพัฒนา อาทิ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้ ขยะ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ) เพื่อให้คนสารคามมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในด้านความมั่นคง ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเมืองให้มีการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อพัฒนาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นสู่การเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
3. เพื่อประสานและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด
4. เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ร้อยละของสิ่งแวดล้อม
ได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดี
ตามเกณฑ์มาตรฐาน

ระยะเวลาในการ
ดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับแผน

1. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580
2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564
4. แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2560 - 2564)

กิจกรรมหลักและ หน่วยงานดำเนินงาน

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้, ขยะ, น้ำเสีย, มลพิษทางอากาศ)	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดมหาสารคาม	ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

งบประมาณ

กิจกรรม : อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าไม้, ขยะ, น้ำเสีย, มลพิษทางอากาศ)

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
200,000,000	200,000,000	200,000,000	200,000,000	200,000,000
รวม 1,000,000,000 บาท				

ผลผลิต (Output)

สิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70 ในปี 2566 และร้อยละ 95 ในปี 2570

ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)

สิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70 ในปี 2566 และร้อยละ 95 ในปี 2570

1. สามารถแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน
2. มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้เกิดประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกกลุ่มและมีแนวทางที่ถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่มีระบบฐานข้อมูลและการติดตามประเมินผลเป็นระบบเดียวกัน สามารถนำไปวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
4. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
5. หน่วยงานราชการและ อปท. มีการลดการใช้ไฟมร้อยละ 100
6. ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 75
7. การขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30
8. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30

2. โครงการลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้กำหนดเป้าหมายการใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล โดยมีประเด็นการพัฒนาสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศยกกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ นอกจากนี้ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นด้านการเติบโตอย่างยั่งยืนได้กำหนดเป้าหมายสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศลดลง การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งได้กำหนดให้คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

นอกจากนี้ ภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัย นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อสาธารณชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การฟื้นฟูต้องใช้ทรัพยากรมากมายกว่าจะเข้าสู่ภาวะเดิม หรือบางครั้งไม่อาจคืนสู่สภาพปกติได้อีก

จังหวัดมหาสารคาม กำลังเผชิญกับความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย ที่มากยิ่งขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ภูมิศาสตร์และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง วาตภัย อัคคีภัย อุบัติภัย เป็นต้น ดังนั้นการลดความเสี่ยงและผลกระทบจากปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัยอย่างบูรณาการร่วมกัน ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา และภาคเอกชน ผสมผสานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ โดยมีกรอบการดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและสาธารณภัยจึงเป็นเป้าหมายสำคัญ เพื่อนำจังหวัดมหาสารคามไปสู่การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัยเพื่อให้หน่วยงานเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอันประกอบด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน, ทีมกู้ภัยประจำตำบล, เครือข่ายอาสาสมัครเตือนภัย, ชุดเผชิญสถานการณ์วิกฤต ตลอดจนประชาชนผู้สนใจเข้ามาเป็นเครือข่ายสามารถใช้ระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลสภาพแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยงภัยจริงถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบสภาพอากาศและการประเมินสถานการณ์ล่วงหน้า ด้านอุทกภัย และภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต สามารถแจ้งเตือนเหตุภัยพิบัติ ไปยังเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวัง เพื่อการเตือนภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและประชาชนที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณภัย
3. มีระบบการเฝ้าระวังเพื่อการเตือนภัยพิบัติ ให้สามารถนำมาช่วยในการวางแผน ด้านการแจ้งเตือนภัย การเฝ้าระวังภัย และการอพยพได้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงมากขึ้น และมีเครื่องมือที่สนับสนุนการตัดสินใจในการแจ้งเตือนสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อสถานการณ์
4. เพื่อเตรียมความพร้อมการช่วยเหลือประชาชนทั้งก่อนเกิดภัยขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย แก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างเที่ยงตรงแม่นยำและรวดเร็ว ผ่านระบบแจ้งเตือนภัย และอุปกรณ์เตือนภัยทำให้ประชาชนที่อาศัยบริเวณพื้นที่เสี่ยงภัย ได้รับการเตือนเหตุภัยพิบัติ อย่างทันท่วงที

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

พื้นที่ประสบภัยซ้ำซากและพื้นที่ที่มี
แนวโน้มจะเผชิญกับผลกระทบที่
รุนแรงจากสาธารณภัยได้รับการ
จัดการให้มีความเสี่ยงลดลง

ระยะเวลาในการ ดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ

พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับแผน

1. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580
2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564
4. แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2560 - 2564)

กิจกรรมหลักและ หน่วยงานดำเนินงาน

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
ลดความเสี่ยงจาก ภัยธรรมชาติและ สาธารณภัย	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด มหาสารคาม	ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม : ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000	100,000,000
รวม 5,000,000,000 บาท				

1. มีระบบการเฝ้าระวังเพื่อการเตือนภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์
2. มีข้อมูลสภาพแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยงภัยจริง ถูกต้องตามความเป็นจริงเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบสภาพอากาศ และการประเมินสถานการณ์ล่วงหน้าด้านอุทกภัย และภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ผลลัพธ์จากการดำเนิน
โครงการ (Outcome)

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการเฝ้าระวังเพื่อการเตือนภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและประชาชนที่ต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณภัย
2. เตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนทั้งก่อนเกิดภัยขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัยแก่ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างเที่ยงตรงแม่นยำและรวดเร็ว
3. ลดผลกระทบที่เกิดจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
4. การบริหารจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร

ข้อมูลด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารของจังหวัดมหาสารคาม

ในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่เกษตรกรรม
ที่เป็นที่นา 3,724.9 ตร.กม. หรือ 2,328,064 ไร่
คิดเป็นร้อยละ 70.39 ของพื้นที่จังหวัด¹⁴

ในปีเพาะปลูก 2561/2562 มีการปลูกข้าวนาปีพื้นที่ 3,299.48 ตร.กม.
หรือ 2,062,177 ไร่ ได้ผลผลิต 598,858 ตัน คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 290 กก./ไร่
และมีการปลูกข้าวนาปรังพื้นที่ 274.251 ตร.กม. หรือ 171,407 ไร่ ได้ผลผลิต 104,914 ตัน
คิดเป็นผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 612 กก./ไร่ ระหว่างปีเพาะปลูก 2552/2553 ถึงปีเพาะปลูก 2561/2562
จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 44.17 ตร.กม. หรือ 27,607.2 ไร่ต่อปี
และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลง 3.78 กก.ต่อปี และมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังลดลงเฉลี่ย 1.08 ตร.กม.
หรือ 676.89 ไร่ต่อปี และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลง 1.59 กก.ต่อปี¹⁵

¹⁴ สถิติการใช้ที่ดิน จำแนกเป็นรายภาคและจังหวัด พ.ศ. 2551 - 2560 (<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/11.aspx>)

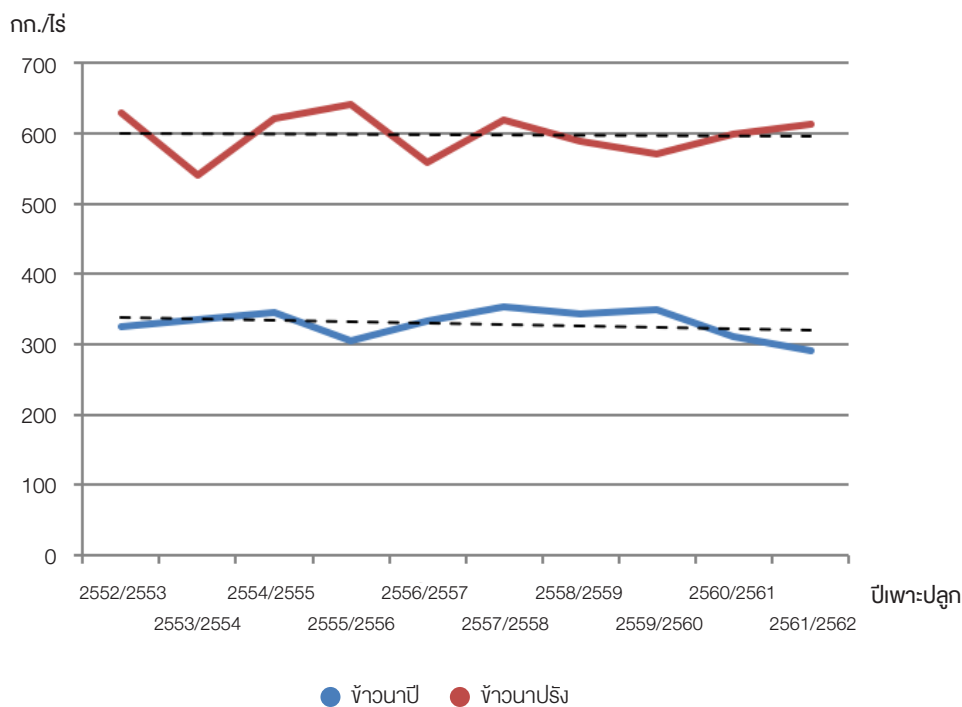
¹⁵ ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร (<http://www.oae.go.th/view/1/ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร/TH-TH>)

ตารางที่ 4 พื้นที่ปลูกข้าวนาปีและข้าวนาปรังและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จังหวัดมหาสารคาม ปีเพาะปลูก 2552/2553 ถึง 2561/2562

ปีเพาะปลูก	ข้าวนาปี					ข้าวนาปรัง				
	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เกี่ยวเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (กก./ไร่)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เกี่ยวเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (กก./ไร่)	
				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ
2552/2553	1,813,712	1,697,738	588,526	324	347	177,499	177,250	111,493	628	629
2553/2554	2,102,396	1,921,453	704,303	335	367	279,844	265,105	151,195	540	570
2554/2555	2,253,259	2,051,056	777,572	345	379	279,296	278,323	173,234	620	622
2555/2556	2,227,749	1,822,023	677,252	304	372	247,844	244,609	158,624	640	648
2556/2557	2,158,657	1,927,604	718,450	333	373	45,105	43,346	25,180	558	581
2557/2558	2,183,398	2,095,471	770,968	353	368	190,322	189,391	117,774	619	622
2558/2559	2,096,233	1,962,748	716,286	342	365	12,495	12,320	7,362	589	598
2559/2560	2,070,655	1,964,714	721,897	349	367	8,205	8,073	4,686	571	580
2560/2561	2,057,752	1,795,034	639,325	311	356	150,085	149,393	89,871	599	602
2561/2562	2,062,177	1,715,062	598,858	290	349	171,407	170,692	104,914	612	615

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

แผนภูมิที่ 6 ผลผลิตข้าวนาปีและข้าวนาปรังเฉลี่ยต่อไร่ จังหวัดมหาสารคาม ปีเพาะปลูก 2552/2553 ถึง 2561/2562

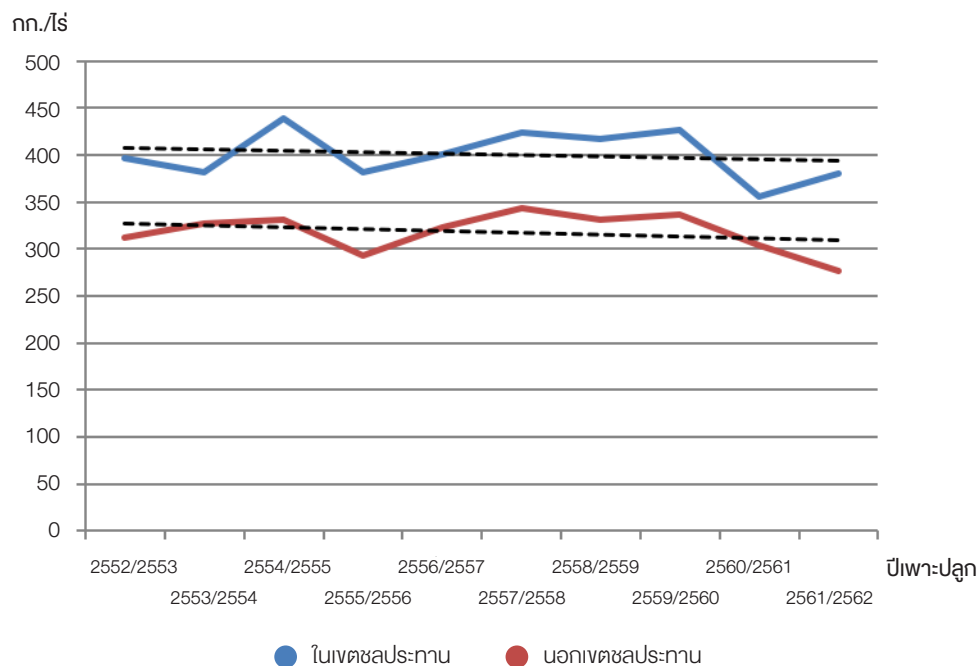

ตารางที่ 5 พื้นที่ปลูกข้าวนาปีและผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จังหวัดมหาสารคาม ปีเพาะปลูก 2552/2553 ถึง 2562/2563

ปีเพาะปลูก	ในเขตชลประทาน					นอกเขตชลประทาน				
	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (กก./ไร่)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่ เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (กก./ไร่)	
				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ
2552/2553	267,950	257,471	106,001	396	412	1,545,762	1,440,267	482,525	312	335
2553/2554	310,242	288,765	118,559	382	411	1,792,154	1,632,688	585,744	327	359
2554/2555	286,033	267,456	125,692	439	470	1,967,226	1,783,600	651,880	331	365
2555/2556	270,308	247,372	103,263	382	417	1,957,441	1,574,651	573,989	293	365
2556/2557	268,385	261,013	107,622	401	412	1,890,272	1,666,591	610,828	323	367
2557/2558	270,599	269,349	114,734	424	426	1,912,799	1,826,122	656,234	343	359
2558/2559	261,184	258,563	108,914	417	421	1,835,049	1,704,185	607,372	331	356
2559/2560	263,524	256,090	112,261	426	438	1,807,131	1,708,624	609,636	337	357
2560/2561	260,362	223,098	92,689	356	415	1,797,390	1,571,936	546,636	304	348
2561/2562	260,971	240,892	99,173	380	412	1,801,206	1,474,170	499,685	277	339

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

แผนภูมิที่ 7 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ข้าวนาปีในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทานจังหวัดมหาสารคาม ปีเพาะปลูก 2552/2553 – 2561/2562

สถานการณ์และเป้าหมายด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารของจังหวัดมหาสารคาม

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)¹⁶ ได้ระบุถึงยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดให้พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชนในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร โดยบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรและเพิ่มผลิตภาพการเกษตรแบบบูรณาการ โดยเน้นให้เกิดความมั่นคงทางอาหารภายในประเทศและเกษตรอาหารมูลค่าเพิ่มสูง พร้อมทั้งเพิ่มพื้นที่เกษตรผสมผสาน จัดเขตการเกษตรมีการใช้มาตรการการตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของวัตถุดิบ เพื่อลดการบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่า รวมทั้งมีการพัฒนาเกษตรรุ่นใหม่ เพิ่มการจ้างงานในภาคเกษตรเพื่อรองรับเศรษฐกิจชีวภาพ รวมทั้งยกระดับอาชีพเกษตรกรให้มีความได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นและมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564¹⁷ ได้กำหนดเป้าหมายการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจรายสาขา เพื่อให้ภาคเกษตรมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ส่งผลให้ได้รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 59,460 บาทต่อครัวเรือนในปี พ.ศ. 2564 และมีพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น 5,000,000 ไร่ ในปี พ.ศ. 2564 ในการนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรโดยเสริมสร้างฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดย (1) พัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรรวมทั้งจัดระบบการปลูกพืชให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำที่ทำได้ (2) คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพและขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรให้มากขึ้น และ (3) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการรวบรวมคัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์กรรมพืชและสัตว์ของท้องถิ่น

นอกจากนี้ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)¹⁸ ได้กำหนดยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยมีแนวทางประกอบด้วย (1) ขยายผลการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) เสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร (3) ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนให้เห็นผลในทางปฏิบัติ (4) พัฒนานองค์ความรู้ของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) และ (5) สร้างความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593¹⁹ ได้กำหนดแนวทางการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร โดยมุ่งเน้นการจัดการความเสี่ยงในภาคเกษตรจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางภูมิอากาศ การสร้างความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และศักยภาพของเกษตรกรในการปรับตัว รวมถึงการสร้างรายได้เพิ่มจากการพัฒนาสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรักษาความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน และได้กำหนดเป้าหมายให้มีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่างๆ อย่างครอบคลุม เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ มีระบบพยากรณ์สภาพอากาศและเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาคเกษตร และการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยง มีระบบประกันภัยสำหรับผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับความเสียหายจากปัจจัยทางภูมิอากาศมีสัดส่วนพื้นที่และเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ต่อพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น และมีสัดส่วนพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทานที่ได้รับการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น

¹⁶ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) (http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF)

¹⁷ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 (https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422)

¹⁸ แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (<http://planning.dld.go.th/images/stories/section-5/2560/strategy02.pdf>)

¹⁹ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 (<http://www.onep.go.th/book/แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยน/>)

นอกจากนี้ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 ยังได้กำหนดเป้าหมายด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ได้แก่ (1) มีสัดส่วนของเกษตรกรในพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการอบรมการป้องกัน บรรเทา และหลีกเลี่ยงภัยธรรมชาติ รวมถึงการฝึกอบรมอาชีพเสริมเพิ่มขึ้น (2) มีสัดส่วนเกษตรกรผู้ประกันภัยผลผลิตจากภูมิอากาศเพิ่มขึ้น (3) มีสัดส่วนมูลค่าความเสียหายของผลผลิตทางการเกษตรจากปัจจัยทางภูมิอากาศต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมในภาคการเกษตรลดลง (4) มีสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับการจัดทำระบบการอนุรักษ์และฟื้นฟูดินและน้ำต่อพื้นที่ประสบภัยธรรมชาติซ้ำซากเพิ่มขึ้น (5) มีสัดส่วนทรัพยากรน้ำผิวดินที่นำมาใช้ประโยชน์ต่อทรัพยากรน้ำผิวดินทั้งหมดเพิ่มขึ้น (6) มีจำนวนประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีภาวะทุพโภชนาการลดลง และ (7) มีสัดส่วนพื้นที่เกษตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) และเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น

จังหวัดมหาสารคามซึ่งมีแนวโน้มการลดลงของผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ จึงได้กำหนดเป้าหมายการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้จังหวัดมหาสารคามมี:

1.

ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็งและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัด

2.

การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

โดยมีแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น

1

ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ให้เพียงพอต่อการเกษตร และอุปโภค บริโภค ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

2

ช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชให้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นรูปแบบเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม

3

ลดพื้นที่ปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และลด Supply ส่วนเกินจากตลาดที่เป็นผลให้ผลผลิตมีราคาตกต่ำและไม่มีคุณภาพ

แผนการดำเนินการด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหารของจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามได้บูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566 - 2570 ในประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ 1: ส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเพื่อสร้างรายได้กับเกษตรกร ภายใต้แผนงานพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการผลิตภาคการเกษตรโดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร มีรายละเอียดดังนี้

แผนงานพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการผลิตภาคการเกษตร ประกอบด้วย 2 โครงการ:

1. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และได้กำหนดประเด็นในการเกษตรสร้างมูลค่า ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มีเป้าหมายในด้านความมั่นคงด้านน้ำของประเทศเพิ่มขึ้น การมีผลผลิตของน้ำทั้งระบบเพิ่มขึ้น แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพให้มีระบบนิเวศที่ดี

จากสภาพพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยจังหวัดมีพื้นที่การเกษตรถึงร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมด แต่พบว่ามีระบบชลประทานในพื้นที่ลุ่มน้ำเพียงร้อยละ 20 ของพื้นที่เท่านั้น ประกอบกับพื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่มีความแห้งแล้งและแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมส่วนใหญ่ไม่ได้มีการปรับปรุงทำให้มีสภาพตื้นเขินไม่สามารถกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และการบริโภคได้ ประกอบกับการหวังพึ่งน้ำฝนหรือน้ำผิวดินที่มีอยู่ไม่เพียงพอทำให้แต่ละปีพื้นที่การเกษตรและเกษตรกรต้องประสบปัญหาภัยแล้งอย่างหนัก อีกประการหนึ่งจังหวัดมหาสารคามไม่มีภูเขา มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 3.81% ทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและฝนทิ้งช่วงการหวังพึ่งพาน้ำฝนหรือน้ำผิวดินเพื่อทำการเกษตรจึงไม่สามารถทำให้เกษตรกรอยู่รอดได้ เกษตรกรต้องการมีน้ำสำหรับทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำทั้งระบบ ดังนั้น จังหวัดมหาสารคาม จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยมีกิจกรรมหลักในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการผลิตภาคการเกษตร เพื่อเสริมสร้างการผลิตภาคการเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ให้เพียงพอต่อภาคการเกษตรและอุปโภค บริโภค
ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.3 ในปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 และค่าเฉลี่ย ปี 2566 - 2570
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5

ระยะเวลาในการ ดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับแผน

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564
- แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2560 - 2564)

กิจกรรมหลักและ หน่วยงานดำเนินงาน

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
แก้มลิง	โครงการชลประทาน มหาสารคาม	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่ อำเภอในพื้นที่จังหวัด ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม
ขุดลอกแหล่งน้ำ	โครงการชลประทาน มหาสารคาม	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่ อำเภอในพื้นที่จังหวัด ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม
การบริหารจัดการ ระบบน้ำบาดาล และธนาคารน้ำ ใต้ดิน	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด มหาสารคาม	โครงการชลประทานมหาสารคาม โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่ อำเภอในพื้นที่จังหวัด ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม
ซ่อมแซมและ ปรับปรุงระบบการ บริหารจัดการน้ำ	โครงการชลประทาน มหาสารคาม	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเสียวใหญ่ อำเภอในพื้นที่จังหวัด ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม

กิจกรรม : แก้มลิง

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
300,000,000	300,000,000	300,000,000	300,000,000	300,000,000
รวม 1,500,000,000 บาท				

กิจกรรม : ขุดลอกแหล่งน้ำ

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
250,000,000	250,000,000	250,000,000	250,000,000	250,000,000
รวม 1,250,000,000 บาท				

กิจกรรม : การบริหารจัดการระบบน้ำบาดาลและธนาคารน้ำใต้ดิน

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
250,000,000	250,000,000	250,000,000	250,000,000	250,000,000
รวม 1,250,000,000 บาท				

กิจกรรม : ซ่อมแซมและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการน้ำ

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
200,000,000	200,000,000	200,000,000	200,000,000	200,000,000
รวม 1,000,000,000 บาท				

พื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม
แก่การปลูกพืชและทำการเกษตรอย่างยั่งยืนจำนวน ไม่น้อยกว่า 1,500 ไร่

การผลิตภาคเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด
ลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

2. โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรอย่างเหมาะสม

หลักการและเหตุผล

จังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ 3.3 ล้านไร่ มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 2.8 ล้านไร่ และประชากรส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร การผลิตสินค้าเกษตรโดยเฉพาะ ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ยังเป็นพืชหลักที่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงเพาะปลูกเป็นอาชีพสำคัญ และในระยะต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการเพาะปลูกในรูปแบบผสมผสาน เช่น ปลูกพืชผัก ผลไม้ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

จากข้อมูลทรัพยากรดินที่ได้สำรวจโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกกลุ่มดินของจังหวัดมหาสารคามได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มดินไร่ สามารถแบ่งย่อยเป็นกลุ่มดินไร่ทั่วไป มีพื้นที่เพียงเล็กน้อยครอบคลุมพื้นที่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดดินไร่กลุ่มนี้อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอลำปุม และอำเภอแกลง กลุ่มดินไร่ทรายส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณทิศตะวันตกของจังหวัดบริเวณอำเภอกุสุมาลย์ อำเภอบรบือและอำเภอนาเชือก
2. กลุ่มดินนา ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัดสามารถแยกออกเป็นกลุ่มย่อยตามคุณสมบัติของดินได้เป็นกลุ่มดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอลำปุม อำเภอนาดูน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และบางส่วนของอำเภอเมืองมหาสารคาม กลุ่มดินนาที่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำชีทางทิศเหนือของจังหวัดซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอกุสุมาลย์ และอำเภอกันทรวิชัย และบางส่วนของทางตอนใต้ของจังหวัด
3. กลุ่มดินทะเล ส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณตอนกลางของจังหวัด สามารถแบ่งย่อยได้เป็นกลุ่ม ดินไร่ทั่วไป คละกับดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอมือ อำเภอเมือง อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอนาดูน และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย และกลุ่มดินไร่ทราย คละกับดินไร่ทั่วไปอยู่ในพื้นที่อำเภอมือมหาสารคาม อำเภอแกลงและอำเภอลำปุม

ทั้งนี้ พบว่าจังหวัดมหาสารคามมีดินที่เป็นปัญหาประมาณ 2,442,724 ไร่ ได้แก่ ดินเค็ม ดินทรายจัด และดินปนกรวด สำหรับพื้นที่ดินเค็ม พบว่ามีกระจายทั่วไปทางตอนกลางและตอนล่างของจังหวัด สามารถจำแนกตามระดับความเค็ม ดังนี้

1. ดินเค็มน้อย (slightly salt affected areas) เป็นบริเวณที่พบคราบเกลือมีปริมาณน้อยกว่า 1% ของพื้นที่ มีอยู่ประมาณ 1 ล้านไร่คิดเป็นร้อยละ 32 ของพื้นที่นาในจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงยืน อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอบรบือ อำเภอนาเชือก อำเภอลำปุม และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ทั้งนี้ พื้นที่ดินเค็มน้อยหากมีการใช้ประโยชน์ดินอย่างไม่เหมาะสมเกลือจากน้ำใต้ดินมีโอกาสที่จะแพร่กระจายทำให้ดินแปรสภาพไปเป็นดินเค็มปานกลาง หรือ เป็นดินเค็มมาก
2. ดินเค็มปานกลาง (moderately salt affected areas) คือพื้นที่บริเวณที่พบคราบเกลือจะจัดกระจายตามผิวดิน มีปริมาณ 1 - 10% ของพื้นที่ที่มีปริมาณรองลงมาครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1.7 แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่จังหวัดอยู่ในที่ราบในเขตอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
3. ดินเค็มมาก (highly salt affected areas) คือบริเวณที่พบคราบเกลือตามผิวดินจะจัดกระจายอยู่ทั่วไปมีปริมาณมากกว่า 10 % ของพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 1.7 แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ 5 ของพื้นที่จังหวัดอยู่ในบริเวณอำเภอลำปุม

พื้นที่ดินทรายจัดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมากมีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย มีเนื้อที่ 1,177,256 ไร่ หรือร้อยละ 35.60 ของพื้นที่จังหวัด พบมากด้านทิศตะวันตกของจังหวัด ในเขตอำเภอบรบือ อำเภอโกสุมพิสัย รองลงมาในเขตพื้นที่อำเภอนาเชือก และอำเภอนาดูน ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ 1,014,205 ไร่ หรือ ร้อยละ 30.67 ของพื้นที่จังหวัด พบมากในเขตอำเภอนาปีพุม รองลงมา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอเขียงยืน และอำเภอเมืองมหาสารคาม ดินปนกรวดเป็นดินตื้นปนลูกรังปนกรวด ที่มีการระบายน้ำได้ปานกลาง มีเนื้อที่ 4,630 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่จังหวัดพบมากในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน รองลงมาในเขตพื้นที่ อำเภอนาปีพุม อำเภอกันทรวิชัย และอำเภอบรบือ

จากปัญหาดังกล่าวจังหวัดมหาสารคามจึงได้จัดทำโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรอย่างเหมาะสม เพื่อปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามได้

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชให้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นรูปแบบเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอื่นที่เหมาะสม
2. เพื่อลดพื้นที่ปลูกพืชที่ไม่เหมาะสม ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่และลด Supply ส่วนเกินจากตลาดที่เป็นผลให้ผลผลิตมีราคาตกต่ำและไม่มีคุณภาพ

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 0.3
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และค่าเฉลี่ยปี 2566 - 2570 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับแผน

1. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580
2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564
4. แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2560 - 2564)

กิจกรรมหลักและ
หน่วยงานดำเนินงาน

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
การบริหาร จัดการดินเพื่อ การเกษตร	สถานีพัฒนาที่ดิน มหาสารคาม	สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม

งบประมาณ

กิจกรรม : การบริหารจัดการดินเพื่อการเกษตร

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
10,000,000	10,000,000	10,000,000	10,000,000	10,000,000
รวม 50,000,000 บาท				

ผลผลิต
(Output)

พื้นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม
แก่การปลูกพืชและทำการเกษตรอย่างยั่งยืนจำนวน ไม่น้อยกว่า 1,500 ไร่

ผลลัพธ์จากการดำเนิน
โครงการ (Outcome)

การผลิตภาคเกษตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของตลาด
ลดต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

สารานุกรม

ข้อมูลด้านสารานุกรมของจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามมีการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก ที่เป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้นจาก 198 คน ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 404 คนในปี พ.ศ. 2560²⁰ คิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 6.12 ต่อปี

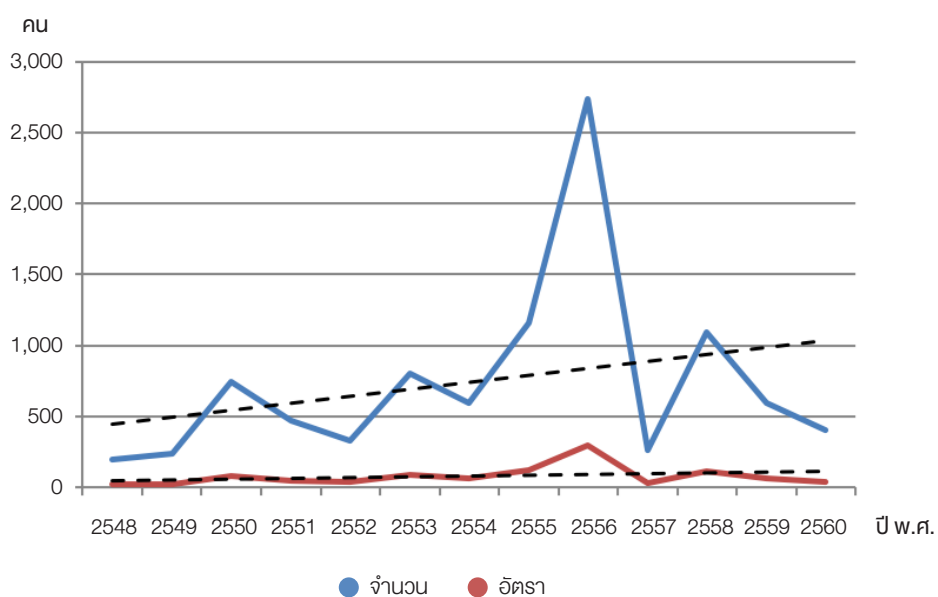
²⁰ ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน รายจังหวัด (http://bps.moph.go.th/new_bps/สรุปรายงานการป่วย)

ตารางที่ 6 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2548 - 2560

พ.ศ.	จำนวน	อัตราป่วย
2548	198	21.18
2549	237	25.29
2550	740	78.92
2551	468	50.00
2552	326	34.76
2553	798	84.98
2554	591	62.81
2555	1,162	123.50
2556	2,739	291.46
2557	265	27.88
2558	1,091	113.58
2559	598	62.12
2560	404	41.97

ที่มา: กระทรวงสาธารณสุข

แผนภูมิที่ 8 จำนวน/อัตราผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2548 - 2560

สถานการณ์และเป้าหมายด้านสาธารณสุขของจังหวัดมหาสารคาม

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580²¹ กำหนดให้พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยงที่มีความอ่อนไหวต่อปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ ต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ การพัฒนาระบบสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564²² ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้เพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีกลไกจัดการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่าง ๆ หรือในพื้นที่หรือสาขาที่มีความเสี่ยงจะได้รับผลกระทบสูง โดยมีตัวชี้วัดเป็นแผนปฏิบัติการการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในรายสาขาที่จำเป็น เช่น การจัดการน้ำ เกษตร สาธารณสุข และป่าไม้

ในการนี้ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 - 2579)²³ ได้ระบุถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากภาวะโลกร้อน ความสมดุลที่เสียไปเนื่องจากผลอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น ทำให้เกิดความแห้งแล้งเป็นระยะเวลายาวนาน ส่งผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของดิน ป่าไม้เกิดความเสื่อมโทรม แหล่งน้ำขาดแคลน ผลผลิตทางการเกษตรลดลง เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เกิดโรคระบาดในพืชและสัตว์ โรคที่เกิดจากแมลงเป็นพาหะที่สามารถแพร่พันธุ์และเจริญเติบโตดีขึ้นในสภาพอากาศร้อน เช่น โรคมาลาเรีย เกิดภาวะน้ำท่วมและวาตภัย และสัมพันธ์กับอาหารและน้ำดื่มที่ไม่สะอาด

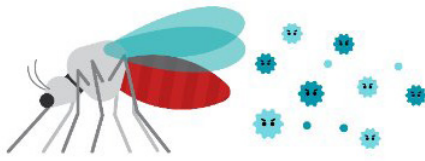
นอกจากนี้ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593²⁴ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้านสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นการเฝ้าระวังโรคและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางภูมิอากาศที่มีผลต่อสุขภาพและการป้องกันการเกิดและแพร่ระบาดของโรค รวมถึงการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุขที่มีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายประกอบด้วย การมีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ การมีแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่นในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครบทุกพื้นที่เสี่ยง การมีส่วนร่วมของพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดและการแพร่ระบาดของโรคที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังโรคเพิ่มขึ้นและการมีส่วนร่วมของค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขจากโรคที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางภูมิอากาศต่อประชากรลดลง

²¹ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF)

²² แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 (https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422)

²³ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560 - 2579) (http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/EbookMOPH20yrsPlan2017_version2.pdf)

²⁴ แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 - 2593 (<http://www.onep.go.th/book/แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยน/>)

จังหวัดมหาสารคามซึ่งมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วยของโรคไข้เลือดออกจึงได้กำหนดเป้าหมายใน
สาขาสาธารณสุขเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้:

“ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ”

โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย:

1

ส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

2

ประชากรในจังหวัดมีสุขภาพที่ดีขึ้น

3

เด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียนมีพัฒนาการสมวัยอย่างเต็มศักยภาพ

แผนการดำเนินการด้านสาธารณสุขของจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามได้บูรณาการประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าสู่แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566 - 2570 ในประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ 4: พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู้สังคมมีสุขภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ภายใต้แผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคง การสาธารณสุข และการศึกษา โดยมีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้อง ประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาสาธารณสุข มีรายละเอียดดังนี้

แผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคง การสาธารณสุข และการศึกษา
ประกอบด้วย 1 โครงการ:

โครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคม (โดยเน้นกิจกรรมการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในจังหวัดทุกช่วงวัย และกิจกรรมการพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่)

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ได้กำหนดเป้าหมายให้ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ กองทัพหน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นในการขับเคลื่อน ประกอบด้วยการรักษาความสงบภายในประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนด

เป้าหมายของประเด็นการพัฒนา ด้านความมั่นคงไว้ว่า ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุขดีขึ้น นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดีคนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการกำหนดเป้าหมายให้สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยการกำหนดประเด็นที่ต้องมีการขับเคลื่อนในด้านการเสริมสร้างให้คนไทย มีสุขภาพที่ดี การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงวัยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ประกอบกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการจัดการสุขภาพในทุกรูปแบบ อันจะนำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพที่ดีได้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพ ให้มีทักษะด้านสุขภาพที่เหมาะสม มีความรอบรู้ด้านสุขภาพและร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยส่งผลให้เกิดการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นที่กำหนดให้คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้นโดยทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนา ฉบับที่ 13 มีจุดประสงค์ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทย หรือ เปลี่ยนแปลงประเทศขนานใหญ่ (Thailand's Transformation) ภายใต้แนวคิด “Resilience” ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการลดความเปราะบาง สร้างความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ในสภาวะวิกฤติ โดยสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกกลุ่ม และส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป

นอกจากยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติแล้ว คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา กำหนดให้ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในคราวประชุม ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2562 ได้มีมติให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติ การด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563 - 2565 เพื่อเป็นแผนขึ้นนำการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติด และใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีรัฐบาลจึงได้กำหนดให้นโยบายด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลโดยเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนประกอบกับแผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2566 - 2570 ประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สู้สังคมมีสุข ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ได้กำหนดแผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคง การสาธารณสุข และการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนมหาสารคามมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในด้านความมั่นคง ด้านสาธารณสุขด้านการศึกษา และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องขับเคลื่อน ประกอบด้วย กิจกรรมเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมยกระดับคุณภาพของประชาชนในจังหวัดทุกช่วงวัย และการพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการพัฒนาและร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาจังหวัดในประเด็นส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านความมั่นคง และด้านสังคม จังหวัดมหาสารคามจึงได้จัดทำโครงการเสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคมขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ ได้รับการแก้ไข อย่างเป็นรูปธรรม
2. เพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ
3. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดทุกช่วงวัย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

สถิติปัญหาด้านความมั่นคงลดลงอายุเฉลี่ยของ ประชาชนจังหวัดมหาสารคาม ไม่น้อยกว่า 69.5 ปี ในปี 2566 และปี 2566 - 2570 ไม่น้อยกว่า 71.5 ปี ร้อยละของประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ระยะเวลาในการ ดำเนินโครงการ

ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2566 - 2570

ความสอดคล้องกับแผน

1. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580
2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564
4. แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2560 - 2564)

กิจกรรมหลักและ หน่วยงานดำเนินงาน

กิจกรรมหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
การยกระดับคุณภาพ ชีวิตของประชาชนใน จังหวัดทุกช่วงวัย	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดมหาสารคาม	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัดมหาสารคาม ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม
พัฒนาและสร้าง ระบบรับมือและปรับ ตัวต่อโรคอุบัติใหม่	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดมหาสารคาม	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม ส่วนราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด มหาสารคาม

กิจกรรม : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดทุกช่วงวัย

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
15,000,000	15,000,000	15,000,000	15,000,000	15,000,000
รวม 75,000,000 บาท				

กิจกรรม : พัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่

งบประมาณ 5 ปี (บาท)				
2566	2567	2568	2569	2570
15,000,000	15,000,000	15,000,000	15,000,000	15,000,000
รวม 75,000,000 บาท				

ผลผลิต
(Output)

1. ประชาชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด
2. ประชากรในจังหวัดมหาสารคามมีสุขภาวะที่ดีขึ้น

ผลลัพธ์จากการดำเนิน
โครงการ (Outcome)

1. จำนวนปัญหาด้านความมั่นคงลดลง
2. ประชาชนจังหวัดมหาสารคามมีอายุเฉลี่ยของไม่น้อยกว่า 69.5 ปี ในปี 2566 และ ปี 2566 – 2570 ไม่น้อยกว่า 71.5 ปี
3. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. จำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงรายใหม่ลดลง
5. พื้นที่เป้าหมายมีกลไกการจัดการด้านสุขภาพในระดับตำบลเพื่อให้ประชาชนสามารถควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามต่อสุขภาวะ ร้อยละ 100

มหาสารคาม

จัดทำโดย

กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.)
60/1 ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 0 2265 6500 ต่อ 6784 โทรสาร 0 2265 6692

รายละเอียดแผนพัฒนา

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (giz)
โทรศัพท์ 0 2298 6588 โทรสาร 0 2298 6589

สนับสนุนข้อมูลโดย จังหวัดมหาสารคาม